YOLCULUK (SEFER) ÂDÂBI

[Türkçe]

آداب السفر

[باللغة التركية]

Te'lif:

Muhammed b. İbrahim et-Tuveycrî

تأليف/ محمد بن إبراهيم التويجري

Terceme:

Muhammed Şahin

ترجمة: محمد بن مسلم شاهين

Tetkik: Ümmü Nebil

مراجعة: أم نبيل

Rabva Semti İslâmî Dâvet Bürosu

المكتب التعاوني للدعوة وتوعية الجاليات بالربوة بمدينة الرياض

1429 - 2008

islamhouse.com

بسم الله الرحمن الرحيم

- Hayırlı kimselerden nasihat etmesini istemek:

Ebu Hureyre'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir:

((أَنَّ رَجُلًا قَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ! إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أُسَافِرَ فَأَوْصِنِي، قَالَ: عَلَيْكَ بِتَقْوَى اللهِ وَالتَّكْبِيرِ عَلَى كُلِّ شَرَفٍ. فَلَمَّا أَنْ وَلَّى الرَّجُلُ قَالَ: اَللَّهُمَّ اطْوِ لَهُ الْأَرْضَ، وَهَوِّنْ عَلَيْهِ السَّفَرَ.)) [أخرجه الترمذي وابن ماجه]

"Bir adam: Ey Allah'ın elçisi! Ben yolculuğa çıkmak istiyorum, bana nasihat eder misin? dedi.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-:

- Allah'tan kork, O'na karşı gelmekten sakın ve her yüksek bir yere geldiğin zaman tekbir getir (Allahu Ekber, de), buyurdu.

Adam dönüp gidince, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- gıyabında ona şöyle duâ etti:

- Allahım! Ona (gideceği) yeri yakınlaştır (gideceği uzak mesâfeyi ona yakınlaştırarak yolculuğun zorluklarını ondan gider) ve yolculuğu ona kolay kıl."[1]

- Mukimin (geride kalanın), yolculuğa çıkarken yolcu için yapacağı duâ:

Abdullah b. Ömer'den -Allah ondan ve babasından râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir:

((كَانَ رَسُولُ اللهِ ﷺ يُوَدِّعُنَا فَيَقُولُ: أَسْتَوْدِعُ اللهَ دِينَكَ، وَأَمَانَتَكَ، وَخَوَاتِيمَ عَمَلِكَ.)) [أخرجه الترمذي]

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- bizimle vedâlaşırken şöyle derdi:

- Dînini, emânetini ve işinin âkibetini Allah'a emânet ediyorum."[2]

- Yolcunun, vedâlaşırken mukime (geride kalana) yapacağı duâ:

((أَسْتَوْدِعُكَ اللهَ الَّذِي لاَ يُضِيعُ وَدَائِعَهُ.)) [أخرجه أحمد]

---

[1] Hadis hasendir. Tirmizî; hadis no: 3445.Lafız, Tirmizî'ye âittir. İbn-i Mâce; hadis no: 2771.

[2] Hadis sahihtir. Tirmizî; hadis no: 3443. "Silsiletu'l-Ehâdîsi's-Sahîha"; hadis no: 14.

"Sizi, kendisine bırakılan emânetleri kaybetmeyen Allah'a emânet ediyorum."[1]

- İyi kimselerle yolculuk yapmak:

Ebu Musa el-Eş'arî'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((مَثَلُ الْجَلِيسِ الصَّالِحِ وَالسَّوْءِ كَحَامِلِ الْمِسْكِ وَنَافِخِ الْكِيرِ. فَحَامِلُ الْمِسْكِ إِمَّا أَنْ يُحْذِيَكَ، وَإِمَّا أَنْ تَبْتَاعَ مِنْهُ، وَإِمَّا أَنْ تَجِدَ مِنْهُ رِيحاً طَيِّبَةً، وَنَافِخُ الْكِيرِ إِمَّا أَنْ يُحْرِقَ ثِيَابَكَ، وَإِمَّا أَنْ تَجِدَ رِيحاً خَبِيثَةً.)) [متفق عليه]

"İyi arkadaş ile kötü arkadaşın misâli, güzel koku (misk) taşıyan ile körük çeken kimse gibidir. Güzel koku satan kimse ya sana ondan verir (hediye eder), ya ondan satın alırsın, ya da sen ondan güzel bir koku alırsın (onun güzel kokusu senin üzerine siner). Körük çekene gelince o, ya senin elbiseni yakar, ya da sen ondan pis bir koku alırsın (onun pis kokusu senin üzerine siner)."[2]

- Tek başına yolculuğa çıkmamak:

Abdullah b. Ömer'den -Allah ondan ve babasından râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي الْوَحْدَةِ مَا أَعْلَمُ مَا سَارَ رَاكِبٌ بِلَيْلٍ وَحْدَهُ.))

[أخرجه البخاري]

"Eğer insanlar, yalnız başına yolculuk yapmakta ne sakıncalar olduğunu (ne kötü sonuçlar doğurduğunu) benim kadar bilselerdi, hiçbir binek sahibi (yolcu) gece yolculuğuna yalnız başına çıkmazdı."[3]

- Yolculuğa çıkarken beraberinde köpek, zil ve çan gibi şeyler götürmemek:

Ebu Hureyre'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((لاَ تَصْحَبُ الْمَلاَئِكَةُ رُفْقَةً فِيهَا كَلْبٌ وَلا جَرَسٌ.)) [أخرجه مسلم]

---

[1] Hadis ceyyid'dir. Ahmed; hadis no: 9230. "Silsiletu'l-Ehâdîsi's-Sahîha"; hadis no: 16.

[2] Buhârî ve Müslim'in üzerinde ittifak ettikleri hadistir.Buhârî;hadis no: 5534.Lafız,Buhârî'ye âittir.Müslim; hadis no: 2628.

[3] Buhârî; hadis no: 2998.

"Melekler, içerisinde köpek -av ve bekçi köpeği bunun dışındadır- veya zil sesi olan toplulukla beraber olmaz."[1]

- Yolculuk sırasında arkadaşlara yardım etmek:

Ebu Saîd el-Hudrî'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir:

((بَيْنَمَا نَحْنُ فِي سَفَرٍ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ إِذْ جَاءَ رَجُلٌ عَلَى رَاحِلَةٍ لَهُ قَالَ: فَجَعَلَ يَصْرِفُ بَصَرَهُ يَمِينًا وَشِمَالاً، فَقَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: مَنْ كَانَ مَعَهُ فَضْلُ ظَهْرٍ فَلْيَعُدْ بِهِ عَلَى مَنْ لاَ ظَهْرَ لَهُ، وَمَنْ كَانَ لَهُ فَضْلٌ مِنْ زَادٍ فَلْيَعُدْ بِهِ عَلَى مَنْ لاَ زَادَ لَهُ.)) [أخرجه مسلم]

"Biz, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- ile bir yolculukta iken ansızın bineğinin üzerinde birisi geldi (devesi kendisini götüremeyecek hâle geldiğinden, ihtiyacını gidermek için) sağa-sola bakmaya başladı. Bunun üzerine Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurdu:

- Fazla bineği olan, bineği olmayana (vererek) iyilikte bulunsun. Fazla azığı (yiyeceği) olan, azığı olmayana(vererek) iyilikte bulunsun."[2]

- Bineğe veya taşıta binerken yapılan duâ:

Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

: 9 8 7 6 5 4 3 2 1 0 /)

H G F E D C B A @ ? > = < ;

[سورة الزخرف الآيات: 12-14] (T S R Q P O N M L K J I

"(Hayvan ve bitkilerden) bütün çiftleri O yaratmıştır. (Denizde) bineceğiniz gemiler ve (karada üzerine bineceğiniz deve, at, katır ve eşek gibi) hayvanları sizin için yaratmıştır ki, böylece üzerine yerleştiğinizde Rabbinizin nimetini anarak: Bunu bizim hizmetimize veren Allah'ı tüm noksanlıklardan tenzih ederiz. Yoksa biz buna güç yetiremezdik. Şüphesiz ki biz, (âhirette) Rabbimize döneceğiz."[3]

---

[1] Müslim; hadis no: 2113.

İmam Nevevî -Allah ona rahmet etsin- Sahîh-i Müslim'in şerhinde bu konuda şöyle demiştir:

"Meleklerden kasıt, rahmet ve istiğfar melekleridir. Yoksa hafaza melekleri (kulların amellerini kaydeden melekler) değillerdir." (Çeviren)

[2] Müslim; hadis no: 1728.

[3] Zuhruf Sûresi: 12-14.

- Yolculuğa çıkarken yapılan duâ (Sefer Duâsı):

Abdullah b. Ömer'den -Allah ondan ve babasından râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir:

((أَنَّ رَسُولَ اللهِ ﷺ كَانَ إِذَا اسْتَوَى عَلَى بَعِيرِهِ خَارِجاً إِلَى سَفَرٍ كَبَّرَ ثَلاثاً، ثُمَّ
قَالَ: (T S RQP O N M L K J I H G F)

[سورة الزخرف الآيتان:13-14]

((اَللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ فِي سَفَرِنَا هَذَا الْبِرَّ وَالتَّقْوَى، وَمِنَ الْعَمَلِ مَا تَرْضَى،
اَللَّهُمَّ هَوِّنْ عَلَيْنَا سَفَرَنَا هَذَا، وَاطْوِ عَنَّا بُعْدَهُ، اَللَّهُمَّ أَنْتَ الصَّاحِبُ فِي السَّفَرِ،
وَالْخَلِيفَةُ فِي الْأَهْلِ، اَللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ وَعْثَاءِ السَّفَرِ، وَكَآبَةِ الْمَنْظَرِ، وَسُوءِ
الْمُنْقَلَبِ فِي الْمَالِ وَالْأَهْلِ.)) وَإِذَا رَجَعَ قَالَهُنَّ وَزَادَ فِيهِنَّ: آيِبُونَ، تَائِبُونَ،
عَابِدُونَ، لِرَبِّنَا حَامِدُونَ.)) [أخرجه مسلم]

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- bir yolculuğa çıkarken devesinin üzerine yerleştiğinde üç defa tekbir getirir, sonra da şöyle derdi:

- Bunu (bineği) bizim hizmetimize veren Allah'ı tüm noksanlıklardan tenzih ederiz. Yoksa (böyle yapmasaydı) biz buna güç yetiremezdik. Şüphesiz ki biz, Rabbimize döneceğiz.

- Allahım! Senden, bu yolculuğumuzda iyilik ve takva, (bizden) râzı olacağın amel dileriz. Allahım! Bu yolculuğumuzu bize kolaylaştır ve onun uzaklığını bize yakın kıl. Allahım! Sen, yolculukta dost ve âilemiz için vekilsin. Allahım! Yolculuğun meşakkatinden, üzücü manzara (görmekten), âilem ve malımda kötü değişiklikler (ile karşılaşmaktan) sana sığınırım."

Yolculuktan dönünce bu duâyla birlikte şunu da ilâve eder:

"Biz, (yolculuktan, vatanımıza selâmet içerisinde) dönenler, tevbe edenler, ibâdet edenler, Rabbimize hamd edenleriz."[1]

- İki kişinin yolculuğa çıkarken yapacakları şey:

[1] Müslim; hadis no: 1342.

Ebu Musa el-Eş'arî'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- onu ve Muaz'ı Yemen'e gönderirken şöyle demiştir:

((يَسِّرَا وَلاَ تُعَسِّرَا، وَبَشِّرَا وَلاَ تُنَفِّرَا، وَتَطَاوَعَا وَلاَ تَخْتَلِفَا.)) [متفق عليه]

"Kolaylaştırın, zorlaştırmayın. Müjdeleyin, nefret ettirmeyin. (Hüküm verirken) birbirinize mutabık olun, birbirinizle ayrılığa düşmeyin."[1]

- Üç veya üçten fazla kişi yolculuğa çıkarlarken içlerinden birisini emir (başkan) tayin ederler:

Ebu Saîd el-Hudrî'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((إِذَا خَرَجَ ثَلاثَةٌ فِي سَفَرٍ فَلْيُؤَمِّرُوا أَحَدَهُمْ.)) [أخرجه أبو داود]

"Üç kişi bir yolculuğa çıktıkları zaman (ayrılığa düşmemek için) içlerinden birisini emir (başkan) tayin etsinler."[2]

- Yolcunun yüksek bir yere çıktığı ve aşağı indiği zaman yapacağı duâ:

1. Câbir'den -Allah ondan ve babasından râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir:

((كُنَّا إِذَا صَعِدْنَا كَبَّرْنَا، وَإِذَا نَزَلْنَا سَبَّحْنَا.)) [أخرجه البخاري]

"Biz, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- ile birlikte (yolculuk sırasında tepe gibi) yüksek bir yere çıktığımız zaman, 'Allahu Ekber', aşağı indiğimiz zaman da 'Subhanallah' derdik."[3]

2. Abdullah b. Ömer'den -Allah ondan ve babasından râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, o -uzunca hadiste- şöyle demiştir:

((وَكَانَ النَّبِيُّ ﷺ وَجُيُوشُهُ إِذَا عَلَوُا الثَّنَايَا كَبَّرُوا، وَإِذَا هَبَطُوا سَبَّحُوا.))

[أخرجه أبو داود]

"Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- ve ordusu (yolculuk sırasında) tepelere çıktıkları zaman 'Allahu Ekber', aşağı indikleri zaman ise 'Subhanallah' derlerdi."[4]

- Yolculuk sırasında uyumanın şekli:

---

[1] Buhârî ve Müslim'in üzerinde ittifak ettikleri hadistir.Buhârî; hadis no:4344.Müslim; hadis no:1733. Lafız,Müslim'e âittir.

[2] Hadis hasendir. Ebu Dâvud; hadis no: 2608. "Silsiletu'l-Ehâdîsi's-Sahîha"; hadis no: 1322.

[3] Buhârî; hadis no: 2993.

[4] Hadis sahihtir. Ebu Dâvud; hadis no: 2599.

Ebu Katâde'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir:

((كَانَ رَسُولُ اللهِ ﷺ إِذَا كَانَ فِي سَفَرٍ فَعَرَّسَ بِلَيلٍ اضْطَجَعَ عَلَى يَمِينِهِ، وَإِذَا عَرَّسَ قُبَيْلَ الصُّبْحِ نَصَبَ ذِرَاعَهُ، وَوَضَعَ رَأْسَهُ عَلَى كَفِّهِ.)) [أخرجه مسلم]

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- yolculuk sırasında uyumak ve dinlenmek için bir yerde gece konakladığı zaman sağ elinin üzerine uzanır, sabah namazından önce konakladığı zaman ise, dirseğini dik tutar ve başını avucunun üzerine koyardı."[1]

- Dinlenmek için bir yerde konakladığı zaman yapılan duâ:

Sülemî kabilesinden Hakîm'in kızı Havle'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, o :"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'i şöyle derken işittim", demiştir:

((مَنْ نَزَلَ مَنْزِلاً، ثُمَّ قَالَ:أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ، لَمْ يَضُرَّهُ شَيْءٌ حَتَّى يَرْتَحِلَ مِنْ مَنْزِلِهِ ذَلِكَ.)) [أخرجه مسلم]

"Kim, bir yerde konakladıktan sonra: 'Yarattıklarının şerrinden Allah'ın noksansız sözlerine sığınırım' derse, konakladığı yerden ayrılıncaya kadar hiçbir şey ona zarar veremez."[2]

- Yolcunun seher vaktine girdiği zaman yapacağı duâ:

Ebu Hureyre'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir:

((أَنَّ النَّبِيَّ ﷺكَانَ إِذَا كَانَ فِي سَفَرٍ وَأَسْحَرَ يَقُولُ: سَمَّعَ سَامِعٌ بِحَمْدِ اللهِ وَحُسْنِ بَلاَئِهِ عَلَيْنَا، رَبَّنَا صَاحِبْنَا وَأَفْضِلْ عَلَيْنَا، عَائِذاً بِاللهِ مِنَ النَّارِ.)) [أخرجه مسلم]

"Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- yolculuk sırasında seher vaktine girdiği zaman cehennem azabından Allah'a sığınarak şöyle derdi:

- Üzerimize olan nimetleri ve güzel lütfundan dolayı Allah'a

---

[1] Müslim; hadis no: 683.
Sağ tarafa uyumanın bir çok faydaları vardır:
1. Sağ taraf, uykudan uyanırken daha hızlı uyanmaya vesile olur.
2. Kalp, sağ tarafa göre asılı kalır ki bu da uykuya ağırlık yapmaz.
3. -İbn-i Cevzî'nin de dediği gibi- sağ taraf, beden için daha uygun ve daha faydalıdır. (Çeviren)

[2] Müslim; hadis no: 2708.

yaptığımız hamdi işiten, bu sözümü başkasına ulaştırsın (veya Allah'a yaptığımız hamde şâhitlik etsin). Rabbimiz! Bize yardım et, bizi koru ve (üzerimize olan nimetleri devam ettirmek ve onların haklarını edâ etmek sûretiyle) bize lütuf ve ihsanda bulun! "[1]

- Yolcunun bineği tökezlediği zaman yapacağı duâ:

((بِاسْمِ اللهِ)) [أخرجه أحمد وأبو داود]

"Bismillah/Allah'ın adıyla."[2]

- Yolcunun bir köy veya belde gördüğü zaman yapacağı duâ:

Suhayb'dan -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir:

((أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ لَمْ يَرَ قَرْيَةً يُرِيدُ دُخُولَهَا إِلَّا قَالَ حِينَ يَرَاهَا: اَللَّهُمَّ رَبَّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ وَمَا أَظْلَلْنَ، وَرَبَّ الْأَرَضِينَ السَّبْعِ وَمَا أَقْلَلْنَ، وَرَبَّ الشَّيَاطِينِ وَمَا أَضْلَلْنَ، وَرَبَّ الرِّيَاحِ وَمَا ذَرَيْنَ، فَإِنَّا نَسْأَلُكَ خَيْرَ هَذِهِ الْقَرْيَةِ، وَخَيْرَ أَهْلِهَا، وَنَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهَا، وَشَرِّ أَهْلِهَا، وَشَرِّ مَا فِيهَا.))[أخرجه النسائي في الكبرى والطحاوي]

"Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- girmek istediği hiçbir köyü görmüş olmasın ki onu görürken şöyle demiş olmasın:

- Ey yedi kat gök ve onun gölgelendirdiklerinin Rabbi!

-Ey yedi kat yer ve onun barındırdıklarının Rabbi!

-Ey şeytanlar ve onların saptırdıklarının Rabbi!

-Ey rüzgârlar ve onların sürükleyip götürdüklerinin Rabbi olan Allahım! Bu köyün, bu köy halkının ve bu köyde bulunanların hayırlısını senden dilerim. Yine bu köyün, bu köy halkının ve bu köyde bulunanların şerrinden sana sığınırım."[3]

- Perşembe günü yolculuğa çıkmak müstehaptır:

Ka'b b. Mâlik'ten -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir:

((أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ خَرَجَ يَوْمَ الْخَمِيسِ فِي غَزْوَةِ تَبُوكَ، وَكَانَ يُحِبُّ أَنْ يَخْرُجَ

---

[1] Müslim; hadis no: 2718.

[2] Hadis sahihtir. İmam Ahmed; hadis no: 20867. Ebu Dâvud; hadis no: 4982.

[3] Hadis sahihtir. Nesâî; "es-Sunenu'l-Kubrâ",hadis no: 8826. Tahâvî; "Müşkilu'l-Âsâr", hadis no: 5693. Bkz: "Silsiletu'l-Ehâdîsi's-Sahîha"; hadis no: 2759.

يَوْمَ الْـخَـمِيسِ، وَفِي لَفْظٍ: لَقَلَّمَا كَانَ رَسُولُ اللهِ ﷺ يَـخْرُجُ إِذَا خَـرَجَ فِي سَـفَرٍ إِلَّا يَوْمَ الْـخَـمِيسِ.)) [أخرجه البخاري]

"Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- Tebuk Gazvesi için Perşembe günü yolculuğa çıktı. Perşembe günü yolculuğa çıkmaktan hoşlanırdı.

Başka bir rivâyette:

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in yolculuğa çıktığı zaman Perşembe gününden başka bir günde çıktığı çok az olmuştur."[1]

- Yolculuk için sabahın ilk vakitlerinde yola çıkmak ve geceleyin yola devam etmek:

1. Sahr el-Ğâmidî'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((اَللَّهُـمَّ بَارِكْ لأُمَّتِي فِي بُكُورِهَا. وَكَانَ إِذَا بَـعَثَ سَرِيَّةً أَوْ جَيْـشاً، بَـعَثَهُــمْ فِي أَوَّلِ النَّهَارِ.)) [أخرجه أحمد وأبو داود]

"Allahım! Ümmetimin sabahını (gündüzün ilk vakitlerini) bereketli kıl.

Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- bir seriyye veya ordu gönderdiği zaman, onları sabahın ilk vakitlerinde gönderirdi."[2]

2. Enes b. Mâlik'ten -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((عَلَيْكُمْ بِالدُّلْـجَةِ؛ فَإِنَّ الْأَرْضَ تُطْوَى بِاللَّيْلِ.)) [أخرجه أحمد وأبو داود]

"Geceleyin yolculuk yapın. Çünkü yeryüzü geceleyin dürülür (yol almakla kısalır)."[3]

- Hac veya başka bir yolculuktan dönünce yapılan duâ:

Abdullah b. Ömer'den- Allah ondan ve babasından râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir:

((أَنَّ رَسُولَ اللهِ ﷺ كَانَ إِذَا قَفَلَ مِنْ غَزْوٍ أَوْ حَـجٍّ أَوْ عُمْـرَةٍ يُكَـبِّرُ عَـلَى كُـلِّ

---

[1] Buhârî; hadis no: 2950 v3 2949.

[2] Hadis sahihtir.İmam Ahmed, hadis no:15522. Ebu Dâvud; hadis no: 2606.Lafız, Ebu Dâvud'a âittir.

[3] Hadis sahihtir.İmam Ahmed, hadis no:15157. Ebu Dâvud; hadis no: 2571.Lafız, Ebu Dâvud'a âittir.

شَرَفٍ مِنَ الْأَرْضِ ثَلاثَ تَكْبِيراتٍ، ثُمَّ يَقُولُ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، آيِبُونَ، تَائِبُونَ، عَابِدُونَ، سَاجِدُونَ، لِرَبِّنَا حَامِدُونَ، صَدَقَ اللهُ وَعْدَهُ، وَنَصَرَ عَبْدَهُ، وَهَزَمَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ.)) [متفق عليه]

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- bir gazveden veya hacdan veyahut da umreden döndüğü zaman her yüksek yere çıktığında üç defa tekbir getirir, sonra da şöyle derdi:

- Allah'tan başka hakkıyla ibâdete lâyık hiçbir ilah yoktur. O, birdir ve hiçbir ortağı yoktur. Mülk O'nundur, hamd da O'nadır.O, her şeye gücü yetendir. Bizler, yolculuktan vatanımıza selâmetle dönenleriz, tevbe edenleriz, ilâhımıza ibâdet edenleriz, yeryüzünde seyâhat edenleriz ve yalnızca Rabbimize hamd edenleriz. Allah, (dînini yüceltmek sûretiyle) va'dini yerine getirmiş, kuluna (Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem- 'e) yardım etmiş, (Hendek savaşında kendisine karşı savaşmak için birleşen) bütün kabileleri tek başına mağlup etmiştir."[1]

- Yolcunun ihtiyacını giderdikten sonra yapacağı şey:

Ebu Hureyre'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((اَلسَّفَرُ قِطْعَةٌ مِنَ الْعَذَابِ، يَمْنَعُ أَحَدَكُمْ نَوْمَهُ وَطَعَامَهُ وَشَرَابَهُ، فَإِذَا قَضَى أَحَدُكُمْ نَهْمَتَهُ فَلْيُعَجِّلْ إِلَى أَهْلِهِ.)) [متفق عليه]

"Yolculuk, azaptan bir parçadır. Yolculuk, birinizi uykusundan, yemeğinden ve içeceğinden (tam anlamıyla zevk almaktan) alıkoyar. Bu sebeple biriniz ihtiyacını karşıladıktan sonra, âilesine dönmekte acele etsin."[2]

- Yolculuktan (seferden) dönme vakti:

1. Ka'b b. Mâlik'ten -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir:

---

[1] Buhârî ve Müslim'in üzerinde ittifak ettikleri hadistir.Buhârî; hadis no:1797.Lafız,Buhârî'ye âittir.Müslim; hadis no: 1344.

[2] Buhârî ve Müslim'in üzerinde ittifak ettikleri hadistir.Buhârî;hadis no:3001.Lafız, Buhârî'ye âittir.Müslim; hadis no: 1927.

((أَنَّ رَسُولَ الله ﷺ كَانَ لاَ يَـقْدَمُ مِنْ سَفَرٍ إِلَّا نَـهَارًا فِي الـضُّحَى، فَـإِذَا قَـدِمَ بَدَأَ بِالْمَسْجِدِ فَصَلَّى فِيهِ رَكْعَتَيْنِ، ثُمَّ جَلَسَ فِيْـهِ.)) [متفق عليه]

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- kuşluk vaktinden başka bir vakitte yolculuktan dönmezdi. Yolculuktan dönünce de ilk olarak mescide uğrar, iki rekat namaz kıldıktan sonra da orada otururdu."[1]

2. Enes b. Mâlik'ten -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir:

((كَانَ النَّبِيُّ ﷺ لاَ يَطْرُقُ أَهْلَـهُ،كَانَ لاَ يَدْخُلُ إِلَّا غُدْوَةً أَوْ عَشِيَّةً.)) [متفق عليه]

"Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- gece yolculuktan döndüğü zaman âilesinin kapısını çalmazdı.Sabahın ilk vakitleri veya akşamın ilk vakitlerinden başka bir vakitte evine girmezdi."[2]

- Yolculuktan gece dönecek olan kimsenin bunu daha önceden âilesine haber vermesi sünnettir:

Câbir b. Abdullah'tan -Allah ondan ve babasından râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((إِذَا دَخَلْتَ لَيْلاً فَلا تَدْخُلْ عَلَى أَهْلِكَ حَتَّى تَـسْتَحِدَّ الْـمُغِيبَةُ، وَتَـمْتَشِطَ الشَّعِثَةُ.)) [متفق عليه]

"Yolculuktan gece döndüğünde bir beldeye girdiğin zaman, kocası kendisinden uzakta kalmış kadın etek traşını oluncaya ve saçı-başı dağınık kadın, saçını tarayıncaya kadar evine girme." [3]

---

[1] Buhârî ve Müslim'in üzerinde ittifak ettikleri hadistir.Buhârî; hadis no:4418. Müslim; hadis no: 716.Lafız, Müslim'e âittir.

[2] Buhârî ve Müslim'in üzerinde ittifak ettikleri hadistir.Buhârî; hadis no:1800.Lafız,Buhârî'ye âittir.Müslim; hadis no: 1928.

[3] Buhârî ve Müslim'in üzerinde ittifak ettikleri hadistir.Buhârî; hadis no:5246. Lafız, Buhârî'ye âittir.Müslim; hadis no: 715.